

JOVENÍVOLA

Abril-Maig 1.958

Les nostres activitats han estat dirigides aquests dies a l'"Exposició del llibre català", organitzada per JOVENÍVOLA, i recentment clausurada. La manca material de temps no ha fet possible que el número del mes d'abril es publicués dintre la data habitual. Per no trencar la continuïtat, hem cregut que la millor solució era confeccionar un número abril-maig, que fos síntesi de les activitats i commemoracions dels dos mesos. Per aquestes circumstàncies presentem, per una vegada, aquesta accidental anomalia.

- - - - -

EL DOCTOR CARLES CARDÓ, Pvre.

Si un vertigen de buidor de mi mateix ha pogut deixar mai la partença d'un ésser estimat, íntim a través del temps i de les contingències dels homes, no ha estat altre que la del Dr. Carles Cardó, suara traspasat a vida perdurable. Mai no agrairé prou a la Providència d'ha ver-me posat a l'abast el mestratge utilíssim d'aquest gran home i amic, en els moments decisius de la meua vida, quan tot era flama en l'amor de tot allò que forma el moll de l'os de la meua existència: la recerca i la possessió de Déu, la fruïció de l'intel·lecte i l'amor a Catalunya. Aquest ideal fet trinitat, tingué l'escissió d'una tragèdia. Tot el que havia d'ésser plenitud, assaonament de cosa perfecta, havia de romandre en un ostracisme insuportable. Era, de fet, la desferra, encara fumejant, de tot l'edifici de les nostres íntimes i legítimes cobejances. Venia a ésser com una àliga que sobtadament es sent envellida per manca d'aire, de llum, amb una feixuguesa d'ales inexplicable...

Vaig conèixer el Dr. Carles Cardó, canonge de la Seu de Barcelona, en les primícies del meu sacerdoci i en la primera arrencada de la meua vocació lírica. Ell estava, aleshores, en el fort del seu missatge espiritual; els seus pòrtics eren llegits amb delectança arreu de la nostra terra. Era la paraula del moment, amb un tremp i virior que despertaven el seny; lloat per a molts, en l'escorça d'aquest arbre que donava fruit el cent per u; i per altres, un cercle d'admiradors i lectors assidus - els menys - però ben preparats. Perquè les famoses editorials del Dr. Cardó en les enyorades revistes de casa nostra LA PARAULA CRISTIANA i EL BON PASTOR, i en EL MATÍ i LA VEU DE CATALUNYA exigien, per part dels lectors habituals, una preparació raonable per tal d'entrar en el paisatge interior del gran publicista.

Era a la primavera de l'any 1935 quan en López-Picó, atiat per l'espontaneïtat i la insistència d'En Marià Manent, publicava, en les

edicions de LA REVISTA, el meu primer llibre de poemes "Laetare". Cal dir, però, com un breu parèntesi en aquest meu baptisme literari, que jo havia titulat el llibre amb un nom ambiciós: "Epifania". López-Picó s'enamorà de la paraula, que utilitzà per a un poema seu, i que, per cert, no respongué plenament a l'horitzó de la paraula litúrgica. Sigui com sigui, sacrificant jo a honor del Mestre i poeta el mot, vaig trobar encertat el títol "Laetare", car responia, a fi de comptes, al sentit d'optimisme sobrenatural i litúrgic de l'obra breu però intensíssima. El Dr. Cardó, no sé com - potser per la premsa o els amics - s'entusiasmà. Em féu una recensió elogiosa, equilibradíssima, en LA PARAULA CRISTIANA, i volgué conèixer-me personalment. Vaig presentar-m'hi. Recordo que fou al desaparegut i meritíssim Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona, d'on ell era consiliari. La senyora Bonnemaison vídua d'En Verdaguer i Callís - cosí de Mossèn Cinto - hi exercia l'ofici edificant d'una maternitat rectora i acollidora a ultrança. Vaig trobar-me, doncs, davant per davant del Dr. Cardó. El recordo bé: una mica baix, de complexió una mica feixuga; exteriorment aplomat; interiorment, a voltes, una tramuntana; mig infant, mig senyor. Era a primeries d'estiu. Tenia el coll de la sotana damunt la taula; anava arremangat com si es preparés per a un pugilat, sens dubte imaginari; cabell abundant i intensament negre; amb una veu, a voltes, exageradament forta, artificial... Va rebre'm molt bé. Parlàrem llargament de les coses més estimades, del moment polític que covava una tragèdia inevitable; de les versions d'Horaci pel Dr. Llovera, i que trobava fredíssimes... Sortírem Via Laietana amunt, i no sé per què vaig parlar-li de Mossèn Frederic Clascar, el gran oblidat. L'home va mirar-me amb un guspireig d'entendiment en els ulls. ¿Era possible que un capellànet com jo conegués Mossèn Clascar? Recordo que vaig dir-li que era, En Clascar, un orfebre de l'idioma. "Vaig conèixer-lo - em digué el Dr. Cardó - quan ell era un castell esfondrat, després d'una lluita terrible per tal de justificar les seves excel·lents versions de La Bíblia al nostre idioma. "Vós, però - vaig dir-li amb fermesa - sou el continuador de la seva obra i l'hereu del seu esperit. Final de conversa: el Dr. Cardó m'encomanà la flama de LA PARAULA CRISTIANA, li havia de fer costat en una revista, que, per a ell, era el ressò de les inquietuds catòliques de la nostra terra.

Poc després, la tragèdia de la guerra trencava aquest contacte començat en bona hora, i que havia de reprendre's anys més tard.

Després d'un silenci d'anyades i d'una solitud tràgica, retornava, de bell nou, el meu contacte amb el Dr. Cardó. Ell, des de Friburg, i jo des del meu recer de Riells del Montseny, ens cartejàvem sovint. Passo per alt, per intuïtives per al lector, les crisis i l'isolament del mestre en un país que, de tan còmode, li llevava tota veritable folgança. Es sentia desplaçat, massa sol, sense el nervi vital de l'embriaguesa de l'amistat. L'any 50, en l'escaïença de l'any Jubilar, ens trobarem a Roma. Recordo un sopar memorable a l'hotel Regina, on parlàrem a cor obert. L'home, amb tot, conservava encara, la seva vitalitat, una esperança als ulls li mantenia la flama de l'optimisme, que més tard havia de replegar-se, com una fatiga en la lluita. Els amics desapareguts, el viure sol i fora de l'escalf de casa, com un monòlit original i quasi misteriós, li afebliren el cos, que començà a engolir-se vers la decrepitud.

El retorn definitiu a Catalunya li fou, de moment, com un injectable d'optimisme. Visites d'amics i admiradors, algun encàrrec editorial, l'edició pulcra de les seves obres a càrrec d'Ariel, sota l'estímul heroic d'En Joan Sales; la versió total de Sèneca enllestida; féu que l'home es reviscolés una mica. Però fou la revifalla de la mort. L'arteriosclerosi, el cor, anaren entorpint aquella còrpora abans ferma, seguríssima d'ella mateixa. El dia 10 de cada mes anava jo a dinar a casa seva, li feia unes hores de companyia, i em sentia caure les ales del cor quan veia l'home sòpit, sense veu i amb les mans - aquelles mans d'aire infant-

tívol - sense ànima, sense nervi ni llança per a estargar en el paper el mot precís, càl·lid, intensament d'acer i pastós de la paraula justa i roent, i que solament ell sabia fer dringar i esgrimir, com una espasa de doble tall, i que parlava per tots, en nom de tota la comunitat cristiana i catalana. Li veia jo la mort rondant entorn seu. Després del gran llibre "Emmanuel", cloïa, de fet, el seu combat i la llarga ruta del verb que ell, com una rella ferma, havia obert com un solc en el cos espiritual de Catalunya. Havia estat l'home del moment, de l'hora heroica i oportuna, el mentor de la nostra terra, el deixeble l'hereu directe de l'espirit del gran Bisbe Torras i Bages. Ara, entrava en l'eclosió de tota una vida; l'últim moment de la gleba que torna a la gleba; l'escalf que se'n va; la darrera hora del seu verb; l'última espurna d'aquell equip de sacerdots que foren l'honor de l'Església, i que donà rebrols a llur entorn, quasi desapareguts. El qui escriu aquests mots havia estat encara a temps d'ovirar aquest paisatge espiritual d'aquella pleïade. Vull creure, però, que la tragèdia no esbravarà l'escalf de l'home, de l'exel·lent sacerdot, del recreador del verb, i que encara som a temps, en esperança, d'assolir la carena del somni fet realitat. Perquè ¿qui dubta que el nervi millor del cristianisme començà en l'ombra i el silenci assaonador de les catacumbes?

PERE RIBOT, Pvre.

ESCRIUEN ELS AMICS

Lambarané, 25-1-58

Estimat amic:

La vostra lletra m'ha produït un gran plaer. Tot el que fa referència a l'Orfeó té sempre un gran interès per a mi. Entrar en relació amb ell, amb el vostre pare, amb la seva obra era un esdeveniment en la meua vida. Ara vosaltres heu tornat a donar la Passió, segons Sant Mateu. I vosaltres heu fet servir les anotacions que jo vaig escriure per al programa. N'estic molt complagut. Aleshores actuava d'Evangelista el tenor Emili Vendrell, el millor interpret que jo he conegut. Jo l'acompanyava a l'orgue amb un "pianissimo". Feia el baix únicament amb el bordó 16 i el salicional 8. No hi havia cap contrabaix ni violoncel. El cantaire era absolutament lliure. Fou una cosa inoblidable.

Vós teniu raó de no invitàr-me, ja que jo no puc pas tenir vacances ni viatjar. Ja fa anys que el treball no m'ho permet. Però vos heu estat molt amable d'haver-me escrit. Encara sembla que us veig quan éreu noi, mentre fèieu els vostres deures per a l'escola. Éreu un noi silenciós i tímid. Veig també al meu davant la fidel serventa de la casa. Quina ànima més bona!

Us escric en la gran sala de consulta del meu hospital. Dos metges i quatre infermeres s'ocupen dels malalts que es presenten. Cada moment vénen a interrompre'm. Així és la meua vida. Vaig molt rarament a Europa. Aquí em dedico més a mi mateix i treballa millor. De cor, vostre

Albert Schweitzer

Zürich, 20 de Febrer del 1958

Estimat Mestre:

En aquests dies en què s'acosta un dels esdeveniments més grans i bonics del nostre Orfeó Català i del nostre Palau, l'enyorança ve a mi encara més forta que mai.

I no dic també la tristesa, perquè seria massa egoista de

no alegrar-me amb la joia dels qui hi seran.

No sé què més dir-li, perquè prou i més belles coses es diran en el curs d'aquests dies i perquè la meva veu, com més a gust em sortiria, fóra cantant sota la seva batuta, sota la nostra Senyera i entre tots els companys cantaires.

Però, amb tot el cor i amb tota l'ànima hi seré, ara i sempre.

Per molts anys, Mestre !

Seu.

ANTONI SANCHO

Berlín, 12 d'abril del 1958.

Estimat Sr. Millet :

A la fi retornat dels meus viatges, jo us dic tot especialment, encara una vegada més, com és d'exquisit el record que guardo de la meva estada a Barcelona.

Les meravelloses audicions de la "Passió segons Sant Mateu", així com també la fructuosa col·laboració amb vós, estimat senyor, em restaran inoblidables.

En els dies pròxims us faré arribar un exemplar de la "Passió segons Sant Joan", que jo us demano d'acceptar com a record d'aquests concerts memorables a Barcelona.

També l'acolliment amable i calorós per part del públic, del chor i de tots vosaltres, m'ha produït una impressió profunda i desconeguda fins ara. Jo m'alegro de passar aquest estiu les meves vacances en el vostre bell país.

Vulgueu rebre, estimat senyor, l'expressió dels meus millors compliments, que jo adreço també a la vostra senyora i a tota la família.

El vostre devot,

ERNST HAEFLIGER

Fréjus, 9 de març del 1958

Estimat Lluís Ma:

Després del meu retorn, aquestes jornades de Barcelona passen i repassen davant els meus ulls, com en un calidoscop on cada vegada un punt lluminós atragués la mirada; la triomfal apoteosi sobre la qual s'aixecà la darrera de les tres audicions de la Passió. No oblidaré mai aquest esclat espontani de reconeixença i d'admiració, que sortia del públic, entusiasmat vers l'Orfeó Català i el seu director. En associar-m'hi de tot cor, jo reveia la meva joventut, els meus primers contactes amb l'home providencial que fou el vostre pare, la revelació de l'obra altament artística, que no podia ésser altra perquè s'inspirava en un ideal que no era purament humà. I per l'exemple d'un músic excepcionalment dotat, Francesc Pujol, que posava al servei d'aquest ideal encarnat pel vostre pare, una devoció fraternal i les fonts d'un esperit equilibrat, jo he comprès que quin sigui el valor dels grans chors i dels magnífics conjunts que he pogut escoltar, l'Orfeó Català no té parió: Perquè reposa sobre la fe i l'amor. La fe que aixeca les muntanyes, ha fet, ja fa cinquanta anys, sorgir de terra amb el Palau de la Música Catalana, un edifici com no existeix cap altre tan lògicament concebut, millor adaptat al seu destí i al seu públic. Aquest públic, gràcies a Déu, no és pas aquell que escolta la música amb el posat auster, la mirada fosca i el puny recolzat sota la barba. L'eterna

jovenesa de les més profundes obres mestres està en harmonia amb la de les generacions que es succeeixen en el país català (quantes vegades m'ha vien dit el vostre pare i Pujol: "Nosaltres som un poble jove"). Els creadors del Palau sabien molt bé el que feien quan van situar en un quadre, banyat de llum somrient, les magnífiques manifestacions que s'hi succeeixen des de fa mig segle.

Els anys passen. I l'Orfeó Català, tot ell, cantaires, direcció artística, administració, Consell Directiu està unit en el ciment, més sòlid que mai, de la fe i de l'amor. És la impressió que jo guardo d'aquesta execució grandiosa i emotiva de la Passió. I vós ho haveu ben vist, estimat Lluís M^a, tots els artistes vinguts dels quatre racons de món, - jo entenc els veritables artistes - s'hauran emportat de l'Orfeó i de Barcelona el record d'una atmosfera benefactora, generosa i que hom no troba enlloc.

.....

Gustave Bret

- - - - -

MONTSERRAT, EN LA PREGÀRIA DELS POETES

En l'aire de l'abril, retorna novament el pensament als cims de la muntanya santa. Montserrat en la pregària. Montserrat en l'esperit. A la Muntanya de Catalunya floreixen els ciris i les pedres. "En aquesta Muntanya innombrable de cims i de roca i de cims d'esperit", com deia el nostre Dr. Cardó, la Mare de l'esguard embrunit somriu a l'aire de la terra, a les nostres muntanyes, a les ciutats i a les terres llunyanes. I la veu dels fills - els poetes enyoren la Mare ! - nostàlgica, fervent, plena de llum i d'esperança, es fa sentir, unànime, amb una sola pregària com una flama encesa.

JORDI PERE CERDÀ

Ramat llanut de còdols grisos,
passatger de l'alt serrat.
Quina mà t'ha deslliurat
les línies fondes de sa vida,
per deixar-te petrificat,
ramat llanut de còdols grisos,
en els peus mateixos de l'altar ?
Aquí la terra es parteix
d'una font.
Antiga flor
percebuda en el joc dels seus muscles.
D'aquella aigua has eixit,
Morenor de la serra,
castanya revestida
que escatlla la tardor
amb els grills dels teus braços
inflats de primaveres.
Negra, de sement negra,
o foc grejent
d'envellutada flama,
sobtada en l'amplitud dels temps,
en un perfil brillant
de carbó mineral.
Estàtica
mirant, amb el sol interior
que enfoca el diamant,
l'estranyesa banyant l'àmbit dels teus mortals.

MARIA ANTÒNIA SALVA

Vella i malalta per escriure,
un prec en mi s'és desvetllat:
- Mare de Déu de Montserrat,
sigui mon viure consolat
amb el record de ton somriure.

JOAN FUSTER

Només la pedra, i encara
un dolç límit per al cor;
només allò que no mor,
i la vida fent-s'hi clara;
ara la rosa es declara
prorrompuda i virginal
com un fragment d'alegria
- nom donat, segles, Maria. -
i dins la calma lleial
l'anyorança em descobria.

TOMÀS GARCÉS

Una muntanya aspriva
els meus camins corona.
Trencada, la carena,
cap a l'avenc davalla,
Com una paret llisa
i grisa, l'espadat.
I l'enyorança meva
la vostra imatge talla,
Mare de Catalunya,
Verge de Montserrat.

En degotalls de roca
la meva set somnia.
Pel boix lluent dalejo
i per la balma freda.
En el migdia, crema,
roent, el camp de blat.
Un corriol voldria,
dret a la vostra cleda,
Mare de Catalunya,
Verge de Montserrat.

Una muntanya aspriva
els meus camins corona,
la passa ja vacil·la,
em crema la parpella.
M'ajec a la penombra
com un llebrer cansat.
Siau la meva guia,
Maria, flor i estrella:
Mare de Catalunya,
Verge de Montserrat.

SALVADOR ESPRIU

Santa Maria
de Montserrat. Contempla
des d'aquests cingles,
fidel, la vella terra:
nostra, petita, pobra.

Vulgui la Verge,
des dels seus cims, que siguis
humil i lliure.
En veure-la, demana
per tu, pels fills, pel poble.

De mal et guardi
sempre l'antiga Verge
de la muntanya.
I quan els dies passin,
en mirar-la, recorda'm.

ESTEVE ALBERT

Montserrat dels temps pagans,
nou Moisès, l'abat Oliva,
amb el bàcul a les mans
féu brollar en la roca viva
una font pels catalans.

Abrusats de set venim
i de fatic, Verge pura
que tens el tron ran del cim,
i, enc que la jornada és dura,
havent begut, prosseguim.

ANTONI BALLERO DE CANDIA

De dalt de Montserrat
acarícia tota la Catalunya,
i aquest racó català llunya
de on jo et prec. Acarícia
i dona-nos la teva gràcia.

Ave, Maria

JOSEP CARNER

Mare entre cims i boires i estelada,
sobirana d'espígols i fondals,
mena l'exode nou de ta fillada
ran de les voravies immortals.

El prec oïres de les nostres mares,
i encomanat com t'era llur sentit,
trobem en els teus ulls que els decanta
reflex d'aquells qui s'emmenà la nit. (res)

Tu que en temor visqueres i en pobresa,
dels perseguits eixugaràs el plor,
Mare que escoltes amb igual tendresa
doctes versicles, virolais en flor.

I si pintà Fra Angèlic la rotllana
dels sants en el gran dia resplendent,
bé t'hi plaurà dels nostres la sardana
quan un so de tenora hi dugui el vent.

- - - - -

MARIA ANTÒNIA SALVÀ

El dia 29 de gener proppassat, la insigne poetessa mallorquina, Maria Antònia Salvà, lliurà plàcidament l'ànima al Senyor. Havia nascut l'any 1869, i en el transcurs de la seva llarga vida enriquí les lletres catalanes amb joiells d'inestimable valor. Ultra els sis llibres de poemes originals: "Poesies", "Espigues en flor", "El retorn", "Llepolies i joguines", "Cel d'horabaixa" i "Lluneta del pagès", i el recull de proses i memòries "Entre el record i l'enyorança", havia publicat meritíssimes traduccions, en vers i en prosa - "Les illes d'or" i "Mireia", de Mistral, "Les Georgiques Cristianes", de Francis Jammes, "Els promesos", de Manzoni, "Poemes", de santa Teresa de Lisieux -, i ha deixat inèdit un enfilall de versions insuperables, entre les quals destaquen textos de Pascoli i de Leopardi i els "Inni Sacri", de Manzoni.

Els articles necrològics apareguts arran del traspàs de l'exquisida poetessa coincideixen a remarcar, per damunt de tot, l'excel·lència del seu esperit franciscà i l'encant peculiar de la seva producció literària, caracteritzada per una inefable diafanitat, intimitat, senzillesa.

Tots hem admirat, a tots seguirà corprement-nos, aquesta lluminosa senzillesa dels versos de Maria Antònia Salvà, sempre exempts de banalitats, sempre esporgats de qualsevol rebrot trivial. Les seves delicades estrofes assolien prodigiosament, sense rebutjar la ingènua simplicitat de les cançons dels glossadors mallorquins, la plenitud i la noblesa de l'obra mestra.

"Hi ha un àngel que omple de quieta claredat i de ben artitzades concordances els versos de Maria Antònia Salvà", declarà Josep Carner, ja fa anys, en el pròleg d'"Espigues en flor". I el mateix dia de l'enterrament de la il·lustre poetessa, Josep Maria de Sagarra podia afirmar que "cada nou missatge de la seva ploma ha estat una alenada d'aire pur, perfumat d'essències eternes". Dels judicis i comentaris de l'obra de Maria Antònia Salvà signats pels nostres poetes i crítics més prestigiosos, podríem extreure'n molts d'altres pensaments igualment precisos i definitius. Així, del magnífic article publicat recentment a "Vida oratoriana", en el qual Octavi Saltor proclama feliçment les virtuts morals de l'exímia escriptora mallorquina, transcriuríem aquestes ratlles: "tots els seus cants foren clars com l'aurora i melòdics com un salm gregorià".

La quieta claredat, l'alenada d'aire pur, l'íntima melodia de salm gregorià que seguiran fluïnt dels escrits de Maria Antònia, foren també atributs permanents del seu tracte, de la seva conversa, de la seva ja enyorada correspondència epistolar.

Només manllevant uns versos a la mateixa poetessa, sabria testimoniar ara, en nom de JOVENÍOLA, el dol que tots sentim per la seva pèrdua en aquest món i el nostre fervorós homenatge pòstum. Aquesta estrofa composta per Maria Antònia Salvà en memòria del seu pare, dictada per l'entranyable amor filial que li professava, sembla escrita a posta per manifestar amb la deguda delicadesa els nostres sentiments envers ella:

"Dolcesa com la teva al món no esper trobar.
Tothom l'ha coneguda, tothom la beneeix.
Ton nom en la memòria del poble va quedar
voltat d'una aurèola que pura resplendeix." (1)

JOSEP ROS I ARTIGAS

(1) Del poema Despertant, inclòs en el volum "Lluneta del pagès".

EN EL TRASPÀS DE MARIA ANTÒNIA SALVÀ.

En flor, com les espigues immortals,
fas el retorn al Goig que amb pa se ns dóna.
Tu ens has donat el pa dels cants florals
i has conquerit la intemporal corona.

Ets resplendor de Déu, oh sempreviva,
madura dins l'amor del floriment,
En els teus versos s'estremeix l'oliva
i cada solc palpita de sement.

Enyorarem la nítida escriptura,
aquell treball de fina brodadura
que era una randa del teu mar pregon,

i la campana de cristall, defesa,
que acumulava els anys a la infantesa
i t'ha fet enclaustrada enmig del món.

MANUEL BERTRAN I ORIOLA

Barcelona, 30 gener 1958.

P R Ò L E G .

Els simpàtics i dinàmics amics de JOVENÍVOLA m'han demanat que fes un article explicant les meves impressions i emocions viscudes en la interpretació de l'Evangelistista de la Passió segons Sant Mateu, de J.S. Bach, donada amb tant d'èxit i amb tanta dignitat pel nostre estimat Orfeó Català.

No he estat mai amic de parlar de mi mateix; seriosament, no crec que la meua vàlua personal mereixi l'honor d'unes ratlles, ni m'interessa fer creure a la gent un concepte interessat de mi mateix. El que tinc format de mi no és gaire envejable perquè jo l'expliqui i detalli les meves qualitats bones o dolentes, més d'aquestes últimes que de les primeres i aquest ha estat el motiu que ha originat el que jo anés fent oïdes de mercader a tot el que fos parlar de la meua persona.

Faig aquesta confessió públicament per tal que serveixi de descàrrec davant del jovenívol cos de redacció de JOVENÍVOLA que ja de fa temps que em demana la meua opinió com a solista de la major part dels oratoris interpretats per l'Orfeó en aquests deu últims anys.

Naturalment que el fet que jo els faci esment de tot el que he sentit en cada una de les meves interpretacions, no vol dir que serveixi per explicar la meua personalitat, ni per donar-los a conèixer el meu propi jo, però és molt difícil despersonalitzar una opinió i a través d'ella, el qui sap llegir entre ratlles endevina com és l'opinant.

Altrament, fa ja molts anys que no m'he pogut dedicar a escriure per manca de temps, gairebé des de la meua adolescència, salvant algun cas esporàdic, com serà aquest, i francament, des de llavors ha plogut molt i he tingut ocasió de donar-me compte del difícil que em serà lligar amb certa il·lació els meus pensaments i records fins a poder arribar a fer-los entenedors a vosaltres, amics de JOVENÍVOLA, que sou gent de selecció intel·lectual i literària.

No puc, però, defugir per més temps l'amable invitació dels esti-

mats amics; seria un desaire que ells que tant s'esforcen i treballen per mantenir dignament el prestigi del nostre portantveu, no és mereixen i encara que sigui a risc de córrer el més espantós dels ridícols, jo us demano perdó i els participo que a partir del pròxim número els començaré a explicar tot el que a través de l'Evangelista ha viscut en Gaietà Renom; no sé si serà un article o diversos. Ja ho veurem; tot al més que pot passar, és que, els qui tant em pregaren la meua col·laboració, no sàpiguen després com dir-me que ja n'hi ha prou. Si així fos, l'Evangelista des d'ara us anuncia que, com Pilat, se'n renta les mans.

GAJETÀ RENOM

IMPRESSIONS D'UN CONCERT

La "Passió segons Sant Mateu" de Joan Sebastià Bach, interpretada per l'Orfeó Català, orquestra i solistes, en el concert memorable del dia dos de març del 1958, és, com us diré jo?, com una immensa catedral on les pedres, en lloc de matèria, són únicament so.

El qui posa la primera l'ajusta amb un mall fi, de dring suau; ve després la segona i el mall pica, i l'altra i l'altra i els qui les posen fan vibracions que s'aixequen enlaire i s'uneixen, agermanant-se tot fent sardana, una sardana gran com la nostra Sagrada Família gaudiana i com tot el que és sentiment pur, perquè el gest de donar-se les mans és gest d'amor.

Aquesta vetlla, l'Orfeó Català, interpretant Bach, ha aixecat una catedral meravellosa amb voltes amples, ressonants, amb torres i agulles fines i fortes, amb cloquers que fan eco als sons de les seves campanes, amb silencis místics i més que res, amb les oracions que contenen totes les catedrals del món!

Si jo sabés traduir amb paraules tot el que he sentit i he fruit aquesta vetlla! Mes, per aconseguir-ho en una mida justa a l'obra que comento, hauria de ser un Bach de la literatura, i alhora, un Orfeó Català junt amb l'orquestra i solistes, i llavors sí que podria expressar el que, plegats, m'han fet sentir!

Mes, d'admiració sí que puc ofrenar-ne i d'orgull també, de saber-me ínfima part d'aquella harmonia en compartir la Fe i el bategar del cor i l'emoció de l'home que li donà vida!

Beneïda sia aquesta rima i el sentiment místic que la infantà, el qui l'interpretà, i el qui sap escoltar-la i que avui ha demostrat, amb abundosa pluja de flors, el seu entusiasme.

...potser aquells pètals eren música convertida en flor?

Visca la Fe que aixeca catedrals espirituals i visca la terra nostra que la fa seva amb l'anhel d'un poble per al qual tot el que és sentiment encara s'escriu amb majúscula.

Matí de Setmana Santa. Estic damunt la sorra tèbia d'una platja gairebé solitària. El sol i l'aire besen els braços i el rostre assedegats de la carícia de la natura. El mar avalotat, amb ones llargues, pausades i rítmiques posa música a l'ambient. Uns infants, a prop meu articulen mots incomprensibles a la mare, i ella, somrient, respon aquelles veus amb paraula manyaga. I els petits també riuen...

....i llavors, no sé per quina causa, a pesar de no sentir el mig ticisme que s'adiria millor a la Santa Setmana, m'he trobat tot de sobte en el niu dels records, dins el Palau de la Música Catalana, escoltant emocionada, amb inexplicable benestar, les notes sublims de la "Passió", de Bach.

....la música del mar, els infants i la mare, el bes del sol i el murmurí de l'aire, em portaven aquella pau íntima que neix de la Bellesa de la Música, parella a la que el dia del concert vaig sentir. Els sons passaven ran de l'oïda, al mateix temps que un vol de gavines prop d'un núvol, i llavors, mirant al cel he pregat regraciant a Déu pel moment que retrobava, i el núvol s'ha esqueixat i per la clariana semblava que baixessin aquelles dolces notes de l'Evangelist, unides a aquestes paraules: "I veu's aquí que el vel del temple..." i el cant de Fe del poble que proclama: "Verament era fill de Déu eix home."

I les notes, signes que traduïts, deixen sentiments de beutat i que desvetllen distints estats anímics, segons el temps que hom viu i el nivell de cultura i el ritme de l'ambient que l'envolta, però que sempre ens porten a un món més elevat, més pur; aquestes notes bachianes que el temps devastador i els pobles continuament en lluites més destructores encara, han deixat arribar fins a nosaltres i jo vaig oir en l'audició memorable del dos de març passat, retornaven a mi fent-me revivre l'emoció d'aquella hora, i enmig del goig, resava desitjant que el poema etern fet música, pogués ésser escoltat per tots els homes. I encara volia més: que tots fóssim intèrprets, i que en diferents llengües i una única Fe, cantéssim la paraula divina amb harmonies, que Ell únicament pogué inspirar, i que aquest concert de l'Orfeó del món, arribés fins al Déu que volgué fer-se home i que ens donà la vida.

ELISA VIVES DE FÀBREGAS

- ex-cantaire -

ORFEONS DE CATALUNYA

ORFEÓ DE SANS. Homenatge al Mestre Antoni Pérez Moya. El diumenge, dia 13 d'abril, l'Orfeó de Sans dedicà un fervorós homenatge al Mestre Pérez Moya, amb motiu de nomenar-lo Director Honorari.

Molt ens plau que, en inaugurar aquesta nova secció, en la qual donarem compte dels actes que celebrin els Orfeons de Catalunya, coincideixi amb aquest homenatge al venerable Mestre Antoni Pérez Moya, figura insigne de l'Obra dels Orfeons de Catalunya, i personalitat admirada i estimada arreu de la nostra terra. Compositor notabilíssim, són innumbrables les obres que l'Orfeó Català canta d'aquest il·lustre músic, totes elles plenes de frescor i de gràcia admirables. Impossibilitat per dolència física de poder continuar d'una manera constant i quotidiana la feixuga tasca que comporta la direcció d'un Orfeó, el Consell Directiu del seu Orfeó, - que és el de Sans - acordà nomenar-lo Director Honorari, i donar el seu nom a la Sala d'assaigs.

Amb tal motiu s'organitzaren uns actes, en els quals el nostre Orfeó s'adherí entusiàsticament, amb l'assistència del nostre President, Sr. Fèlix Millet i Maristany, els nostres mestres Lluís M^e Millet i Joan Tomàs, i els Srs. Miquel Saperas, Emili Vendrell, Jaume Marill i Josep López i Esparbé.

Després d'una missa resada, durant la qual, l'Orfeó de Sans cantà composicions religioses, tingué lloc a la Sala d'assaigs el descobriment de la placa que porta el nom del Mestre Pérez Moya. Durant aquest

acte, molt emotiu, pronunciaren unes paraules, el Sr. Masclans, el Rvd. Sr. Rector de la Parròquia de Ntra. Sra. de Sans, el Sr. Fèlix Millet, el representant del Sr. Alcalde, el President de l'Orfeó de Sans i l'homenatjat, que amb sentides paraules, agrai l'acte que se li dedicava.

A la tarda, amb el local ple a vessar, tingué efecte un concert, durant el qual l'Orfeó de Sans, dirigit pels Mestres J. Mont, E. Sala i A. Pérez Moya, desgranà un enfilall de cançons pulcrament interpretades i que entusiasmaron fervorosament l'auditori, especialment en dirigir el propi mestre Pérez Moya diverses obres seves i "El cant de la Senyera", amb el qual acabà el concert.

JOVENIVOLA felicita ben cordialment el Mestre Pérez Moya, per aquest just homenatge que li han tributat els seus cantaires, i a l'Orfeó de Sans, per l'encert en organitzar-lo.

- - - - -
A C T I V I T A T S .

EL "DELFTS MADRIGAALKOOR".

Aquest chor holandès de veus femenines dirigit per Pierre van Houwe donà el dia 14 d'abril, en el nostre Palau de la Música Catalana, un concert organitzat per l'"Associació de Cultura Musical". Després de l'audició, visitaren la nostra Entitat i la Secció de Noies de l'Orfeó interpretà per a ells, sota la direcció del Mestre Lluís M^a Millet, "La túnica" i la "Pregària a la Verge del Remei". Ambdues composicions foren acollides amb molt d'entusiasme. Després d'unes paraules d'agraïment del Cònsol holandès, interpretaren per a nosaltres un cant religiós. Tot seguit foren obsequiats amb un petit refrigeri.

EXPOSICIÓ DEL LLIBRE CATALÀ. El dia de Sant Jordi, a les vuit del vespre, l'escriptor Joan Sales inaugurà, a la sala de lectura de la Biblioteca, una exposició del llibre català. Després de les paraules de presentació de Jordi Salvat, l'autor d'"Incerta glòria" ens donà dades molt interessants sobre la producció del llibre català en aquests darrer anys, i en presentà una visió molt optimista respecte a l'esdevenidor. S'exposaren un bon nombre de llibres tant per ésser admirats com destinats a la venda, la qual tingué un bon èxit.

ORQUESTRA DE CÀMERA SOLISTES DE BARCELONA. El diumenge dia 23 de març, Lluís Millet i Loras dirigí l'esmentada Orquestra en un concert matinal, organitzat per "Joventuts Musicals" i pel Patronat de l'O.C.S. de B. El públic l'aplaudí amb molt d'entusiasme. Com sigui que el jove director està fortament vinculat amb les tasques de JOVENIVOLA, creiem que no hem d'ésser nosaltres els qui hem de fer la crítica. Per això reproduïm, en les nostres pàgines, la que aparegué a "Destino" el 29 de març del 1958:

"En la mateixa audició i també amb l'Orquestra Solistes de Barcelona", fou aplaudit Lluís Millet i Loras, joveníssim director que es va presentar portant amb extraordinària autoritat la interpretació d'un "Adagio i Fuga", de Mozart, i la "Simple Simfonia", de Benjamí Britten. No fa gaires setmanes en aquestes mateixes pàgines es parlava de Lluís Millet Loras, a propòsit d'haver dirigit una petita orquestra, batejada amb el nom del seu avi, l'inoblidable fundador i director de l'Orfeó Català. L'agradable nova que el jove mestre havia demostrat uns dots molt bons de concertador, podem confirmar-la ara perquè en aquesta última

ocasió ha actuat al front d'una agrupació de professionals amb un aplom i amb una eficàcia i un nervi sorprenents. En el concert del diumenge, després de la "Simple Symphony", partitura no gens fàcil, tinguérem la sensació que una mà responsable i una voluntat i inspiració comunicatives havien portat a felicitat terme la interpretació, i que en la persona simpàtica i en el temperament jove de l'últim de la generació dels Millet, hi havia la matèria prima d'un futur director de temple i ofici. Estem segurs que no tardarem a veure confirmada aquesta suposició."

Xavier Montsalvatge

El felicitem ben cordialment i li desitgem molts èxits.

ACTE COMMEMORATIU. Fou dedicat a tots els artistes que més estretament han estat vinculats amb el Palau de la Música Catalana i als cantaires i socis que ja l'any 1908 formaven part de l'Orfeó Català.

A la primera part interpretaren diverses cançons Emili Vendrell i Concepció Callao, que foren acompanyats; al piano, per Eduard Toldrà i J. Gibert Camins. També actua el violinista, Francesc Costa, acompanyat per Maria Canela.

A la segona, escoltàrem a Mercè Plantada i Concepció Badia, acompanyades, al piano, per Pere Vallribera.

Tots ells foren llargament aplaudits pel nombrós públic que emplenava el Palau. Fou un acte que desvetllà una gran simpatia i tothom en quedà molt complagut.

CINQUANTENARI DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA.- Formant part d'aquest esdeveniment que commemorarem, el dissabte dia 12 del passat abril, al vespre i a la Sala Lluís Millet, ocupada per un selecte auditori, donà una molt interessant conferència sobre el tema "El Palau de la Música i la vida musical a Barcelona", el culte escriptor i conegut compositor, senyor Rossend Llates.

Feta una escaient presentació del conferenciant pel President de l'Orfeó Català, senyor Fèlix Millet, que a la vegada li agrai la seva col.laboració als actes commemoratius, el senyor Llates delectà els oients evocant l'ambient musical a Barcelona en el segle passat i començaments de l'actual, explicant diverses anècdotes i fets relacionats amb el tema que desenrotllava, per acabar demostrant la influència decisiva que durant aquests 50 anys ha tingut l'existència del Palau de la Música Catalana, marc de tantes i transcendents manifestacions artístiques, obra magna de la unió i compenetració de dues personalitats il.lustres: el Mestre Lluís Millet, fundador de l'Orfeó Català, i el qui en fou gran President, senyor Joaquim Cabot.

El nombrós públic que assistí a la dissertació del senyor Llates, l'escoltà complagut i, en finalitzar, li dedicà calorosos aplaudiments.

SECCIÓ FILOLÒGICA

Formes verbals defectuoses

En una de les "Converses Filològiques" que el Mestre P. Fabra va publicar entre els anys 1919-1929, reproduïda en el volum III de la "Col.lecció Popular Barcino", l'any 1954, deia:

"És lamentable que apareguin encara en el català escrit tantes de formes verbals defectuoses. Algunes d'aquestes formes, tals "complasc" i "complascut", ja són segurament molt més usades que les formes correctes complac i complagut.

"Hi ha gramàtiques catalanes, on pot naturalment aprendre's la conjugació dels verbs irregulars; però la majoria dels qui escriuen en català semblen poc afectats a l'estudi de la gramàtica."

Doncs bé - diem nosaltres -, poc s'ha avançat des de llavors en la correcció de les formes verbals deficientes, errònies o viciades, malgrat que continuïn existint actualment bones gramàtiques, Manuals i Diccionaris, on poden ésser estudiats tots els verbs catalans, o almenys consultats els casos de dubte o de vacil·lació i evitar així faltes sempre lamentables. Perquè, tan dolent és d'escriure (i dir) "aparato", en lloc d'aparell, com "sapiguer", en lloc de saber.

Hom diu que el verb és l'ànima del llenguatge. Val la pena, doncs, de posar atenció en aquest element d'expressió tan essencial, per tal de no deformar l'ànima ni la llengua nostrades.

En la JOVENIVOLA del mes de juny del 1956 publicàrem una llista de verbs defectuosos acabats en -èixer, com: "florèixer", per florir; "agraèixer", per agrair; "prevalèixer", per prevaler, etc.

Avui direm que tots els Infinitius terminats en -guer, i els Gerundis terminats en -guent, són dolents, sense excepció.

Vegeu-los:

Formes DOLENTES		Formes BONES	
Infinitius	Gerundis	Infinitius	Gerundis
capiguer	capiguent	cabre	cabent
calguer	calguent	caldre	calent
dolguer	dolguent	doldre	dolent
poguer	poguent	poder	podent
sapiguer	sapiguent	saber	sabent
valguer	valguent	valer	valent
volguer	volguent	voler	volent
siguer	siguent	ésser(o ser)	essent(o sent)

En els verbs que segueixen, les formes defectuoses són en el Gerundi:

	Gerundis DOLENTS	Gerundis BONS
coure	coguent	coent
creure	creguent	creint
deure	deguent	devent
dir	diguent	dient
dur (portar)	duguent	duent
encendre	encenguent	encenent
entendre	entenguent	entenent
escriure	escriguent	escrivint
estar	estiguent	estant
estendre	estenguent	estenent

Gerundis DOLENTS

Gerundis BONS

fondre	congüent	fonent
infondre	infongüent	infonent
haver	hagüent	havent
jeure(o jaure)	jagüent	jaient
merèixer	meresqüent	mereixent
moldre	molgüent	molent
moure	mogüent	movent
ofendre	ofengüent	ofonent
ploure	plögüent	plovent
poder	pogüent	podent
prendre	prengüent	prenent
pretendre	pretengüent	pretenent
respondre	responqüent	responent
riure	rigüent	rient
seure	següent	seient
tenir	tingüent	tenint
treure(o traure)	tragüent	traient
vendre	vengüent	venent
venir	vingüent	venint
veure	vegüent	veient
viure	visqüent	vivint
voler	volgüent	volent

Fins aquí els verbs que hem reunit en la llista precedent.

Cal tenir en compte, a més, que els compostos i derivats dels mateixos verbs, en llur Gerundi ofereixen iguals deformacions en -güent i que cal corregir-los idènticament com estan posades les formes bones.

Així, d'entendre hi ha desentendre; d'escriure hi ha inscriure, descriure; de plaure hi ha complaure, desplaure, etc.

Doncs els Gerundis correctes d'aquests compostos i derivats, són desentenent, inscrivint, descrivint, complaent, desplaent.

I no: "desentengüent", "inscrigüent", "descrigüent", "complagüent" "complasqüent", "desplagüent", etc.

Ja veieu, per tant, si té importància el capítol dels verbs catalans i si cal conèixer-los bé. La llista de les formes incorrectes, seria inacabable.

P.

NOTICIARI.

El dia 19 d'abril i a la vila de Castelltersol contragué matrimoni el nostre company cantaire i col.laborador, Melitó Bover, amb la gentil senyoreta Joaquina Serra, filla del plorat Mestre Joaquim Serra. A les moltes felicitacions i mostres de simpatia i afecte que han rebut els novells esposos, afegim amb tota cordialitat la nostra més càlida i sincera enhorabona. Per molts anys !

Hem vist amb plena satisfacció el dilatat i brillantíssim pla d'actes que celebrarà el nostre Orfeó amb motiu del cinquantè aniversari del Palau. Felicitem la Junta Directiva per l'encert en la seva elecció, i estem segurs que la nostra presència no mancarà en cap d'aquests actes, tots ells tan representatius i interessants.

Ens prega l'amic Josep López i Esparbé, que vulguem desfer un petit error, que desfigura l'exactitud de l'interviu que li férem amb motiu de les passades audicions de la Passió. Segons les seves respostes, en les memorables audicions de l'any 1921, ell interpretà el paper de Judas. En realitat així estava projectat pel Mestre Millet, però com sigui que les exigències del servei militar no li donaven la seguretat de poder assistir a les audicions, s'encarregà d'aquest paper el Sr. Josep Basté. Realment fou a l'any 1922 quan va cantar, per primera vegada, aquesta part de solista. Aclarit aquest aspecte un xic confús del seu interviu, creiem haver correspost al prec del magnífic intèrpret de Jesús de les nostres memorables audicions.

El proper dia 5 de juny, si a Déu plau, celebrarem la .X Sessió Cultural. El magnífic violoncel·lista, Josep Trotta, acompanyat per la pianista Maria Canela, ens donarà un recital. Esperem que, atesa la -
-valua dels artistes esmentats, no hi mancareu.

El diumenge dia 8 de juny, si Déu vol, es celebrarà el SOPAR DE GERMANOR. Com els darrers anys, l'amic Carles es farà càrrec del despatx de tiquets. Caldrà abonar 75 pessetes per cap.

La Redacció de JOVENÍVOLA ha acordat de prorrogar fins al dia 30 d'octubre l'admissió d'articles per al Concurs que cada any organitza. Enguany, com tots ja sabeu, s'han establert dos temes: JOAQUIM CABOT I ROVIRA i PALAU DE LA MÚSICA CATALANA.

Ens és plaent de donar la més cordial benvinguda a Núria Baget, Anna Ventura, M^a. Lluïsa Llach, M. Figueras, Joaquim Colomer i Salvador Ramon, nous cantaires de la nostra Secció Choral. Els desitgem que per molts anys puguin tenir el goig de formar part de l'Orfeó Català.

